

Memo

Raad

Aan: Gemeenteraad
Van: College van B&W
PFH: Mariette de Visser
CC:
Datum: 25 mei 2021
Onderwerp: De Meedoen Pas evaluatie 2020- 2021 en vervolg

Geachte leden van de raad,

Qua oppervlakte is gemeente het Hogeland de op één na grootste gemeente van Nederland. De financiële lasten van het openbaar vervoer zorgen ervoor dat inwoners die van een laag inkomen leven, moeilijker mee kunnen doen in de samenleving. Tegelijkertijd zorgt de terugloop van diverse voorzieningen en de afstanden tussen de voorzieningen ervoor dat de inwoners afhankelijker van het OV worden. De gebrekkige bereikbaarheid van bestemmingen en gebrekkige verplaatsingsmogelijkheden in combinatie met beperkte persoonlijke mogelijkheden of vaardigheden vergroten de kansen op mobiliteitsarmoede.

Om mobiliteitsarmoede te beperken heeft het college in het Uitvoeringsplan minimabeleid 'Iedereen doet mee in het Hogeland 2020-2024' ervoor gekozen om een extra regeling in te zetten, namelijk de Meedoen Pas. Vanaf 1 september 2020 kunnen alle inwoners van het Hogeland met een laag inkomen (tot en met 120% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm en bepaald vermogen) in de daluren gratis reizen door de hele provincie met de bussen van Qbuzz en de treinen van Arriva. Deze Meedoen Pas is een pilot en duurt tot en met 30 juni 2021.

De eerste 6 maanden van de pilot zijn nu geëvalueerd. Met deze raadsmemo informeren wij u graag over de uitkomsten van deze evaluatie en hoe het vervolg er na 1 juli 2021 uit ziet.

De Meedoen Pas

Vanaf 1 september 2020 kunnen inwoners met een laag inkomen met de Meedoen Pas gratis reizen. De Meedoen Pas is een persoonsgebonden uniek product dat alleen in gemeente Het Hogeland bestaat. Dit is een kant en klare pas waarmee de inwoners gratis in bussen en treinen kunnen reizen, door de hele provincie. De gemeente heeft de reiskosten afgekocht. De inwoner betaalt alleen een bijdrage van 7,50 euro voor de pas. Er hoeft geen saldo opgeladen te worden. De pas is hierdoor eenvoudig in gebruik en kan ook worden ingezet om inwoners kennis te laten maken met het OV. Inwoners die behoefte hebben om de eerste (proef) ritten onder begeleiding te maken, kunnen bij de OV-ambassadeurs terecht. De ambassadeurs kunnen ook helpen met het doen van een aanvraag. De Meedoen Pas is persoonsgebonden en heeft daarmee een zeer lage fraude risicograad.

Doelgroep

Volgens het CBS hebben ongeveer 3600 volwassenen en 1000 kinderen in het Hogeland

een laag inkomen (peildatum december 2018). Om het op=op principe te voorkomen heeft het college ervoor gekozen om de reistrajecten in te kopen, uitgaande van de hele potentiële doelgroep. Dat wil zeggen dat de kosten voor de gemeente vast staan. De hele potentiële doelgroep kan gebruik maken van de Meedoen Pas. Voor de pilot van 1 september 2020 – 1 juli 2021 heeft de gemeente € 247.500 betaald. De oorspronkelijke kosten voor 12 maanden (1 juli 2020 – 1 juli 2021) bedroegen € 297.000,-. Vanwege Covid19 is de pilot op 1 september 2020 ingegaan.

Na 6 maanden (peildatum t/m februari 2021) maakt 24% van de potentiële doelgroep gebruik van de Meedoen Pas. Uit de praktijk weten we dat lang niet alle inwoners uit de doelgroep een beroep doen op de gemeentelijke minimaregelingen. Uit het onderzoek naar de minimaregelingen uit 2020 blijkt dat sommige inwoners de regelingen alleen aanvragen als zij deze echt nodig hebben. Ook zijn er inwoners die de regelingen onvoldoende begrijpen en deze daarom niet aanvragen.

De evaluatie

Ondanks dat inwoners door Covid-19 minder hebben kunnen reizen, laat de pilot goede resultaten zien. Inwoners maken intensief gebruik van de Meedoen Pas. In de eerste 6 maanden heeft de regeling meer inwoners bereikt dan andere minimaregelingen. Dit is de meest gebruikte minimaregeling. De Meedoen Pas heeft over het eerste half jaar 1064 gebruikers, excl. kinderen t/m 11 jaar. Ter vergelijking: over het hele jaar 2020 hebben 981 inwoners het Participatiefonds aangevraagd, inclusief kinderen t/m 18 jaar. Het Participatiefonds was in 2020 de meest bekende regeling.

60% van de gebruikers hebben een bijstandsuitkering en 40% behoort tot de overige doelgroep. De inwoners reizen actief en leggen ongeveer gelijke afstanden per dag af. De Pas wordt met name gebruikt op trajecten van en naar Groningen. De inwoners reizen zowel met de trein als met de bus om hun einddoel te kunnen bereiken.

De reiswaarde voor de gereden ritten ligt met € 40.660,- hoger dan de bijdrage die de gemeente heeft betaald. De prognose voor de resterende looptijd van de pilot, uitgaande van dezelfde afname en een gelijk aantal passen, is dat de waarde voor de gereden ritten over de 10 maanden op € 67.767,- hoger ligt dan de gemeentelijke bijdrage. Daarnaast ligt het gebruik nog relatief laag, omdat de harde lockdown de bewegingsvrijheid beperkt. Zodra de Covid-19 maatregelen versoepeld worden, verwachten we een progressieve stijging in het gebruik van de Meedoen Pas.

Klanttevredenheidsonderzoek

Arriva heeft begin april 2021 een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder de gebruikers van de Meedoen Pas (bijlage 1). Uit het onderzoek blijkt het volgende:

- Het reisdoel

Van de 1064 gebruikers hebben 198 meegedaan aan het onderzoek (194 individuele respondenten en 4 reacties van organisaties die namens hun cliënt reageerden).

Het onderzoek laat het volgende zien als het gaat om het reisdoel:

- 72,2% van de respondenten gebruikt de Pas voor bezoek aan familie en vrienden;
- 63,6% van de respondenten gebruikt de Pas om te kunnen winkelen en boodschappen te doen;
- 50,8% zet de Pas in voor recreatiedoeleinden: dagje uit, sport;
- 29,9% van de respondenten gebruikt de Pas om het werk te kunnen bereiken of om na het werk thuis te kunnen komen;
- 19,8% van de respondenten gebruikt de Pas voor onderwijs.

Pasgebruikers zijn in grote mate afhankelijk van de Meedoen Pas als het gaat om vervoersmogelijkheden. 66,8% van de gebruikers beschikt over een fiets, 18,7% kan af en toe met iemand meerijden en slechts 7,5% heeft een eigen auto.

- *Bewegingsvrijheid*

De vraag is in hoeverre de Meedoen Pas bijdraagt aan de bewegingsvrijheid van de inwoners en aan een betere toegankelijkheid en bereikbaarheid van de voorzieningen. Uit het onderzoek blijkt dat 83,4% van respondenten meer reist dan voorheen. 87,1% geeft aan (nog) meer te willen reizen als de maatregelen rond Covid19 versoepelen. 93% van de respondenten geeft aan dat hun kinderen dankzij de Meedoen Pas gemakkelijker kunnen reizen naar school, sport, vriendjes etc.

- *Meedoen Pas en mobiliteitsarmoede*

25% van de potentiële doelgroep met een minimuminkomen maakt gebruik van het gratis reizen in de daluren met de Meedoen Pas. De maatregelen tegen Covid19 hebben een dempende werking op het pasgebruik, omdat veel potentiële reisdoelen zijn gesloten. Ondanks dat reizen de pasgebruikers intensief met de Meedoen Pas. Veilig reizen is goed mogelijk gezien de lage bezetting van het OV in de daluren.

De datagegevens van de vervoerders laten zien dat het voornamelijk nieuwe ritten betreft, die zonder deze Meedoen Pas niet zouden zijn gemaakt. De resultaten over het eerste half jaar sluiten aan bij de beoogde doelstellingen en helpen de mobiliteitsarmoede tegen te gaan en sociale isolatie te voorkomen. De inwoners zijn daarom positief over deze regeling.

Qua kosten ligt de waarde van alle afgelegde kilometers 27% hoger dan het bedrag dat de gemeente in de Meedoen Pas heeft geïnvesteerd.

Uitvoering

De Meedoen Pas is een uniek initiatief van de gemeente het Hogeland. Er werken maar liefst 15 teams samen om deze pilot te kunnen realiseren. Denk aan het KCC, burgerzaken, WPA, communicatie, Humanitas.

De aanvraag van de Pas kan op twee manieren: digitaal en fysiek.

Digitaal verloopt de aanvraag via de gemeentelijke website waarop de inwoner kan inloggen met zijn digiD en via iDEAL de bijdrage voor de pas kan betalen.

De *fysieke* aanvraag verloopt via het KCC. De inwoner neemt contact op met het KCC en krijgt vervolgens het formulier toegestuurd. Er wordt een afspraak aan de balie van Burgerzaken ingepland. Met het ingevulde formulier komt de inwoner naar de afspraak en betaalt ter plekke de bijdrage voor de Pas aan de balie.

Alle aanvragen worden door een collega bij Werkplein beoordeeld.

Conclusie en Vervolg

Doel van deze maatregel uit het minimabeleid (de pilot Meedoen Pas) was om ervoor te zorgen dat het juiste middel tegen mobiliteitsarmoede wordt ingezet, dat hiermee de bereikbaarheid van voorzieningen wordt vergroot en dat inwoners gelijke participatiekansen krijgen. Dit doel wordt met de Meedoen Pas bereikt. De pas blijkt ook een goed middel te zijn om het gebruik van het OV te stimuleren.

Inwoners gebruiken de pas intensief. Over de eerste 6 maanden gaat het om 1064 inwoners met een laag inkomen. Deze inwoners maken voor participatie en re-integratie veelvuldig

gebruik van de Meedoen Pas en zijn hier voor een groot deel ook afhankelijk van voor participatie en re-integratie. Het wel of niet verlengen van de Pilot heeft directe gevolgen voor deze inwoners. Adviesraad Het Hogeland heeft een eerste beknopt advies gegeven over verlenging van de pilot (bijlage 2). Kort samengevat adviseren zij de pilot te verlengen met minimaal een jaar (bij voorkeur langer) en om meer bekendheid te geven aan de regeling.

Het college heeft kennis genomen van de evaluatie van de Meedoen Pas over 2020-2021 en besloten de Meedoen Pas te verlengen tot 1 januari 2024.

Door het Participatiefonds vanaf 2022 om te zetten naar een voorziening in natura ontstaat er financiële ruimte voor een verlenging van de Meedoen Pas.

Voor de jaren 2021-2024 is jaarlijks € 232.000 aan middelen voor het Participatiefonds gereserveerd. Indien we € 130.750 van deze gelden inzetten om de Meedoen Pas te kunnen verlengen blijft er nog budget over. Dit budget kan worden gebruikt om de deelname aan sociaal culturele activiteiten in natura aan inwoners te verstrekken. Hiermee creëren we gelijke kansen voor de inwoners om de voorzieningen te bereiken en kunnen we de sociaal culturele voorzieningen in natura bevorderen. Daarnaast besparen we uitvoeringskosten door de uitvoering anders te beleggen.

De redenering om de middelen vanuit het Participatiefonds in te zetten om de Meedoen Pas te kunnen financieren als volgt:

- De regeling gratis en onbeperkt reizen in de daluren weegt zwaarder dan de 'versoeringen' op het Participatiefonds die moeten worden doorgevoerd om het reizen te kunnen blijven aanbieden.
- De gekozen koers voor het minimale aanbod is aanbod in natura. De Meedoen Pas sluit hierbij aan; het huidige Participatiefonds niet.
- De Meedoen Pas is een nieuwe regeling en is ingevoerd op wens van de inwoners zelf. De Meedoen Pas sluit beter aan bij de behoefte van de inwoners.

Door de Meedoen Pas te verlengen wordt mobiliteitsarmoede structureel aangepakt. Doordat we vervoerskosten wegnemen, creëren we mogelijkheden voor minima om hun sociaal-maatschappelijke doelen te kunnen bereiken. Daarnaast willen we de Meedoen Pas structureel implementeren in de uitvoering:

- Inwoners die met de Meedoen Pas kunnen reizen maken daadwerkelijk gebruik van de pas. Dit geldt voor zowel re-integratie als bijzondere bijstandsregelingen;
- De Meedoen Pas wordt geïmplementeerd in het Leerlingenvoervoer als een structureel onderdeel daarvan. Leerlingen die met deze pas kunnen reizen maken hier ook daadwerkelijk gebruik van.
- De komende maanden tot eind van het jaar onderzoeken we hoe we vanaf 1 januari 2022 sport en cultuur in natura kunnen aanbieden aan volwassenen en welk budget hiervoor nodig is. Ook hierin zoeken we brede samenwerking met andere beleidsterreinen.

De uitkomsten van de evaluatie en het vervolg communiceren we met de inwoners, vervoerder Arriva, Adviesraad Het Hogeland, deelnemers aan het ArmoedePlatform en andere maatschappelijke samenwerkingsorganisaties.

Hoogachtend,

Het college van B&W,

H.J. Bolding
burgemeester

P.P.M. van Vilsteren
secretaris